

Uchwała Rady Młodych Naukowców nr V/11
z 1 czerwca 2016 r.

w sprawie stanowiska RMN na temat przewodu doktorskiego,
rozprawy doktorskiej oraz trybu uzyskiwania
stopnia naukowego doktora

§ 1

Działając na podstawie § 3 ust. 2 zarządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 sierpnia 2015 r. w sprawie powołania Rady Młodych Naukowców, RMN przedstawia swoje stanowisko na temat przewodu doktorskiego, rozprawy doktorskiej oraz trybu uzyskiwania stopnia naukowego doktora.

- 1. Warunki wszczęcia przewodu doktorskiego.** Obecnie warunkiem wszczęcia przewodu doktorskiego jest posiadanie wydanej (lub przyjętej do druku) publikacji naukowej w formie książki lub co najmniej jednej publikacji z czasopiśmie z „Wykazu czasopism punktowanych” lub w recenzowanych materiałach z międzynarodowej konferencji naukowej lub publiczna prezentacja dzieła artystycznego. W intencji ustawodawcy przepis ten miał podnieść jakość doktoratów poprzez podniesienie wymogów otwarcia przewodu doktorskiego. Ponieważ wykaz czasopism punktowanych zawiera wiele pism, w których opublikowanie pracy nie stanowią rzeczywistej bariery nawet dla bardzo słabych doktorantów, a w praktyce rady jednostek naukowych mogą jedynie rekomendować, a nie wymagać spełniania wyższych standardów doskonałości naukowej i często ograniczają się do tego wymogu, zdaniem RMN przepis ten nie przyczynił się w realny sposób do podniesienia jakości doktoratów. W związku z tym RMN uważa, iż zdefiniowanie warunków otwarcia przewodu doktorskiego powinno leżeć wyłącznie w gestii jednostek naukowych, co w konsekwencji powinno prowadzić do kształtowania najwyższych standardów naukowych. Jednocześnie RMN podkreśla, że takiemu rozwiązaniu musi towarzyszyć podniesienie wymogów stawianych jednostkom naukowym, które mają posiadać uprawnienia do nadawania stopnia doktora w danej dyscyplinie.
- 2. Forma rozprawy doktorskiej.** RMN uważa, że należy zmienić definicję formy rozprawy doktorskiej, która może być dopuszczona do obrony. Obecnie ustawa z dnia 14 marca 2003 r.

o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595, z późn. zm.) stanowi:

Art. 13. ust. 2.: „Rozprawa doktorska może mieć formę maszynopisu książki, książki wydanej lub spójnego tematycznie zbioru rozdziałów w książkach wydanych, spójnego tematycznie zbioru artykułów opublikowanych lub przyjętych do druku w czasopismach naukowych, określonych przez ministra właściwego do spraw nauki na podstawie przepisów dotyczących finansowania nauki, jeżeli odpowiada warunkom określonym w ust. 1”.

Obecny przepis ogranicza formę rozprawy doktorskiej i uniemożliwia jej złożenie w przypadku, gdy tylko jej część została opublikowana, a część ma formę maszynopisu lub maszynopisów. Obecny przepis może więc opóźnić składanie rozpraw doktorskich lub opóźnić publikację artykułów, które są rezultatem badań naukowych doktorantów i ich promotorów. Zdaniem RMN nie ma uzasadnienia dla takiego ograniczenia – rozwój kariery doktoranta nie powinien być skrępowany przepisem, który nie jest projakościowy, a jedynie kreuje niepotrzebne bariery. W momencie zakończenia badań doktorant powinien być w stanie złożyć rozprawę doktorską niezależnie od tego, czy jest ona opublikowana, nieopublikowana czy opublikowana w części. Jednocześnie należy podkreślić, iż obowiązujące przepisy (art. 16 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy) przewidują sytuację, w której osiągnięcie będące podstawą nadania stopnia doktora habilitowanego może być opublikowane w całości lub tylko w części. Tym bardziej więc rozprawa będąca podstawą nadania niższego stopnia naukowego nie powinna być obwarowana obostrzeniami, które nie dotyczą stopnia wyższego. W związku z powyższym RMN proponuje dodanie możliwości przedstawienia rozprawy doktorskiej w opublikowanej częściowo:

Art. 13. ust. 2.: Rozprawa doktorska może mieć formę maszynopisu książki, książki wydanej lub spójnego tematycznie zbioru rozdziałów w książkach wydanych, spójnego tematycznie zbioru artykułów opublikowanych lub przyjętych do druku w czasopismach naukowych, określonych przez ministra właściwego do spraw nauki na podstawie przepisów dotyczących finansowania nauki, lub formę mieszaną, jeżeli odpowiada warunkom określonym w ust. 1.

- 3. Ramy czasowe przygotowania rozprawy doktorskiej.** Według obecnie obowiązujących przepisów rozprawa doktorska jest „przygotowywana pod opieką promotora albo pod opieką promotora i promotora pomocniczego”. Następnie w art. 14 ust. 2 ww. ustawy wskazuje się, iż:

„Czynności przewodu doktorskiego kończą się uchwałami rady jednostki organizacyjnej w przedmiocie:

1) wszczęcia przewodu doktorskiego i wyznaczenia promotora, a także promotora pomocniczego, w przypadku jego udziału w przewodzie (...).”

Natomiast w rozporządzeniu MNiSW w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. 2015 poz. 1842) następuje doprecyzowanie: „§ 2.1. *Po wszczęciu przewodu doktorskiego rada jednostki organizacyjnej wyznacza promotora w celu sprawowania opieki naukowej nad kandydatem*”. Sprawia to, że do rozprawy doktorskiej nie można wliczyć prac przygotowanych i opublikowanych przed wszczęciem przewodu doktorskiego. Studenci studiów doktoranckich pracują z opiekunami naukowymi i często zaczynają publikować zanim otworzą przewód doktorski. Co więcej, jednym z wymogów otwarcia przewodu jest opublikowanie co najmniej jednej pracy. Przy obecnie obowiązujących przepisach praca ta nie może być włączona do rozprawy doktorskiej, co zdaniem RMN jest niezrozumiałe i niepotrzebnie ogranicza swobodę publikowania prac naukowych oraz może spowalniać kariery młodych badaczy. W związku z powyższym RMN proponuje dodanie możliwości włączenia do rozprawy doktorskiej prac przygotowanych przed otwarciem przewodu, lecz opublikowanych już po uzyskaniu tytułu magistra (licencjata w przypadku laureatów "Diamentowego Grantu"). W związku z powyższym proponujemy następujące brzmienie Art. 13 ust. 1.:

Rozprawa doktorska jest przygotowywana pod opieką opiekuna naukowego, a po otwarciu przewodu doktorskiego pod opieką promotora albo pod opieką promotora i promotora pomocniczego.

- 4. Recenzenci rozprawy doktorskiej.** RMN uważa, że zwiększanie doskonałości naukowej w Polsce musi stanowić jeden z ważnych priorytetów na każdym etapie rozwoju naukowego. Dlatego RMN proponuje, aby co najmniej jeden z dwóch recenzentów rozprawy doktorskiej był recenzentem afiliowanym w renomowanej zagranicznej jednostce naukowej.
- 5. Otwarty dostęp do rozpraw doktorskich.** Zdaniem RMN dostęp do pełnych tekstów rozpraw doktorskich powinien być dostępem otwartym realizowanym zgodnie z prawem i możliwościami technicznymi zgodnymi ze standardami drugiej dekady XXI wieku. Wynika to z otwartego i publicznego charakteru samej obrony rozprawy doktorskiej. RMN uważa, że wprowadzenie otwartego mandatu, tj. obowiązku deponowania w uczelnianym lub narodowym repozytorium instytucjonalnym pełnej wersji rozprawy doktorskiej, sprzyja nie

tylko transparentności w przewodach doktorskich, ale również wpłynie korzystnie na jakość przedstawianych do obrony prac.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Młodych Naukowców

dr Emanuel Kulczycki